

Een prachtige manier om de Nederlandse taal te leren

Praktijkervaringen met DE OMGEVALLEN BOEKENKAST

Cursisten die het Nederlands als vreemde taal leren, willen al snel meer dan alleen woordjes kennen, oefeningen doen en luistertoetsen maken. Als ze het Nederlands eenmaal behoorlijk onder de knie hebben, verlangen ze naar 'echte' romans en verhalen. Maar met welke schrijvers kunnen anderstaligen het best beginnen?

Wat is tegelijk aantrekkelijk en bruikbaar? Welke boeken vertellen iets over de cultuur en zijn ook nog goed voor een verdere ontwikkeling van de taalvaardigheid?

DE OMGEVALLEN BOEKENKAST biedt een helpende hand om een keuze te maken. Met 22 korte verhalen, gedichten en romanfragmenten vormt de bundel niet alleen een eerste kennismaking met de moderne Nederlandse literatuur maar biedt het boek ook op andere manieren ondersteuning. Een verslag van Linda Verstraten.

Lezen speelt een belangrijke rol bij taalontwikkeling en (tweede)taalverwerving. Hoe meer tweedetaalleerders lezen, hoe sneller hun taalontwikkeling en hoe groter hun woordenschat. Daarnaast kan lezen vooral heel leuk zijn en is het een geweldige manier om je vrije tijd te besteden. En om meer te weten te komen over het land waarin je verblijft. Cursisten ervaren dat vaak ook zo, dus het is niet verwonderlijk dat ze me tijdens lessen vaak vragen welke boeken uit de Nederlandse literatuur ik ze kan aanraden. Ik vond het altijd lastig een goed antwoord te geven; ik wil cursisten graag stimuleren om boeken te lezen en dan natuurlijk het liefst mooie boeken die ze met plezier lezen en die ook nog eens passen bij hun niveau. Vaak eindigde het ermee dat ik ze naar de bibliotheek stuurde om zich daar te verdiepen in het aanbod. Maar om voor eens en altijd een goede reactie te kunnen geven, heb ik DE OMGEVALLEN BOEKENKAST samengesteld. De bloemlezing vormt een eerste kennismaking met de Nederlandse literatuur - romans, verhalen, gedichten - afgestemd op hoogopgeleide Nt2-leerders. En met opzet zijn alle teksten in de bundel literaire fictie en geen non-fictie want daarvan krijgen zij immers al genoeg aangeboden tijdens hun opleiding. Maar bracht het boek ook wat ik ervan verwachtte? Eigenlijk meer dan dat.

Literaire taal is echte taal

Wat me tijdens de lessen met DE OMGEVALLEN BOEKENKAST nog het meest is opgevallen, is dat cursisten teksten in de bundel soms moeilijk vonden, zonder dat ze goed konden uitleggen wat de reden daarvan was. Het lag niet aan de woorden; die waren bekend of konden ze gewoon opzoeken (de moeilijkste woorden worden in de bundel overigens na de tekst verklaard), en de zinnen waren meestal ook niet het probleem. Nog verrassender was dat diezelfde cursisten die de tekst moeilijk vonden, de vragen en opdrachten bij elke tekst over het algemeen heel aardig maakten. Blijkbaar hadden ze de tekst toch heel goed begrepen.

Waarom vonden ze zo'n tekst dan toch 'moeilijk'? Kennelijk werd de moeilijkheid veroorzaakt door het type tekst: Nederlandstalige literaire fictie, een teksttype waarmee de meeste cursisten nog niet eerder kennis hadden gemaakt. In fictie wordt nu eenmaal op een andere manier met taal omgegaan, en vanzelfsprekend doet literatuur een beroep op meer dan alleen je kennis van de zinsstructuur en woordenschat. Wie gewend is in zijn eigen taal literatuur te lezen heeft daar misschien minder moeite mee, maar ook cursisten die dat niet gewend zijn, willen op een bepaald moment wel eens met iets anders bezig zijn dan alleen met taal die nodig is om sociaal goed voor de dag te komen. Helaas is hier in de Nt2-praktijk doorgaans heel weinig aandacht voor. Sommige cursisten ervaren het gebrek aan aandacht voor 'echte taal' ook werkelijk als een groot gemis.

Lezen is daarom een prachtige manier om de Nederlandse taal te leren (...) omdat gevoelens, beleving en fantasie erbij betrokken zijn

Farouk Saleh uit Irak verwoordt dit heel duidelijk: 'Nederlandse taal leren is geen makkelijke klus. Men zoekt manieren en middelen om dat te doen. In dit proces ontstaat een dilemma: welke methode is het geschiktst om Nederlands te leren? Ik heb dit dilemma ook meegemaakt. Ik heb veel methodes naast elkaar gelegd om een keuze te maken. Uit mijn zoektocht heb ik het gevoel gekregen dat bijna alle methodes ons regels proberen te leren en geen taal. Als je bijvoorbeeld naar het postkantoor gaat, moet je achter de witte lijn gaan staan, en als je iets koopt, moet je dat op deze manier doen, enzovoort. In deze methodes is de taal niet meer dan een middel om van de allochtoon een goede burger te maken die zich gedraagt volgens de regels. Hierdoor leert de allochtoon zich aan die regels te houden maar spreekt of schrijft hij kromme zinnen. Na een tijdje wordt de allochtoon afgerekend op zijn taalfouten. Maar men vergeet dat de lesmethode van de taal in het begin het probleem heeft veroorzaakt. De Nederlandse literatuur lezen is daarom een prachtige manier om de Nederlandse taal te leren, veel meer dan de droge teksten, omdat gevoelens, beleving en fantasie erbij betrokken zijn.'

In DE OMGEVALLEN BOEKENKAST staan alleen teksten die zijn overgenomen uit de literatuur, dus geen voor buitenlanders gemaakte of bewerkte teksten, en dit wordt over het algemeen positief gewaardeerd. Tim Karis uit Duitsland ervaart dit zo: 'Ik weet alleen nog dat het echt leuk was met DE OMGEVALLEN BOE-

KENKAST te werken. Maar ik weet niet meer welke teksten mee- of tegenvielen. In ieder geval vond ik het beter met 'echte' literatuur te werken dan met teksten die alleen voor een taal cursus zijn geschreven, want die zijn altijd een beetje, nou ja, geconstrueerd.'

Nieuwsgierig naar meer

DE OMGEVALLEN BOEKENKAST is vooral bedoeld om cursisten een ingang te bieden in de Nederlandse literatuur en zo het lezen te stimuleren en tegelijk iets over de cultuur te weten te komen. Claudia Hillebrand uit Duitsland vond de bloemlezing om die reden heel leuk: 'Ik lees altijd veel fictie en voor mij is fictie de manier om een nieuwe taal te leren, maar ook om de samenleving beter te begrijpen. Het verhaal van W.F. Hermans bijvoorbeeld maakte me nieuwsgierig naar de rest van zijn werk en nu is ONDER PROFESSOREN nog altijd mijn favoriet. Mijn favoriete verhaal in de bundel was het verhaal van Willem Elsschot. Verder vond ik Benali's verhaal boeiend en vond ik het verhaal van Tellegen heel leuk. Wat ik mis, nu ik haar werk ken, is een fragment uit Connie Palmens werk.'

Volgens Farouk Saleh is de bloemlezing niet alleen geschikt om meer van het Nederlands te weten te komen maar biedt het boek ook de gelegenheid om 'kennis te maken met de Nederlandse literatuur, Nederlandse schrijvers, Nederlandse samenleving, enzovoort. Als ik het boek lees, dan geniet ik altijd van de verhalen die daarin staan. Het is ook al-

tijd leuk om de opdrachten die bij een verhaal horen te maken.'

Deze opdrachten, die zijn toegevoegd om te oefenen met het lezen en begrijpen van teksten, worden niet door iedereen op dezelfde manier gewaardeerd. Claudia Hillebrand: 'De keuze voor de woordenschat vond ik goed, niet te veel, maar alleen de belangrijke woorden, die nodig zijn om de tekst te kunnen begrijpen. Ik ben nooit een fan geweest van vragen over fictionele teksten in cursusboeken en daarom vond ik die vragen ook niet handig. De oefeningen over grammatica en uitdrukkingen waren wel heel bruikbaar.'

Taal is net een oceaan

Veel cursisten zijn via de bloemlezing zelf verder gaan zoeken. Meestal begint het, zoals bij Claudia, met boeken van auteurs die ze in de bundel hebben ontmoet, maar hun interesse in de Nederlandse literatuur is gewekt, zodat ze ook andere auteurs proberen. Tim Karis: 'Misschien was DE OMGEVALLEN BOEKENKAST in feite een van de redenen waarom ik Nederlandse literatuur ging lezen, zoals Connie Palmen, Leon de Winter en - mijn favoriet - Amon Grunberg. Als er een tekst van deze auteurs in DE OMGEVALLEN BOEKENKAST toegevoegd zou kunnen worden, zou dat natuurlijk echt leuk zijn.' Tim heeft ook suggesties voor andere manieren om taalvaardigheid en kennis van de Nederlandse cultuur te vergroten: 'Wat kan ik je nog vertellen? Misschien dat ik het ook leuk vond in de lessen naar Nederlandse muziek te luisteren. Ik ben ook verder gegaan met

Nederlandse muziek en ik houd echt van de bands Spinvis en Roosbeef, die allebei heel goede teksten hebben in hun liedjes. Dus als er een kans is teksten van liedjes in De omgevallen boekenkast te zetten, zouden Spinvis en Roosbeef een goede keuze zijn!

Flora Mesbah uit Iran heeft nog een andere doelgroep ontdekt: 'Dit boek geeft een goed advies aan nieuwsgierige allochtonen die in het Nederlands willen beginnen met boeken lezen. Ouders van kleine kinderen die stap voor stap willen beginnen kunnen er samen van genieten. Dit boek werkt als een ijsbreker. Dit boek heeft me geïnspireerd. Dit boek kan een goede invloed op het taalleerproces van de allochtonen hebben. Kortom DE OMGEVALLEN BOEKENKAST helpt de allochtonen die graag boeken lezen om sneller en betere keuzes te maken. De taal is net een oceaan. Het maakt niet uit hoe goed je bent, je leert (ziet) elke keer iets nieuws.'

Linda Verstraten

De auteur is directeur van Werken met Taal en werkt onder meer als docent Nt2 voor verschillende instellingen en organisaties, zoals de Vrije Universiteit in Amsterdam en diverse ministeries.

Reacties: Linda@werken-met-taal.nl.

Linda Verstraten, DE OMGEVALLEN BOEKENKAST, BLOEMLEZING NT2, Uitgeverij Boom, januari 2005. Prijs: € 19,50

Leestips van docenten

Bianca Fens

Ik ben er nog

L.s.,

Ik heb erg goede ervaringen met het boekje IK BEN ER NOG.

IK BEN ER NOG - Debby Petter
Het verhaal van mijn moeder Héléne Egger
ISBN: 9789060057865
Uitgeverij: Thomas Rap
Gebonden, 112 pagina's

Het is het verhaal van een meisje van 11. In eenvoudige taal geschreven maar daarom niet minder aangrijpend. Ze vertelt over de Tweede Wereldoorlog waarbij ze haar ouders en broers verloor. Ik heb het gebruikt in een aantal Nt2-klassen en voorgelezen. De kinderen zaten ademloos te luisteren.

Juist door het taalgebruik bijzonder geschikt voor leerlingen met een anderstalige achtergrond.

Met vriendelijke groet,
Bianca Fens
Docent Nederlands
snowhawk@casema.nl

Michel Dingenouts

Milanese rijst

Beste redactie,

Allereerst wil ik u zeggen dat ik erg uitzie naar uw nummer over leesonderwijs. Ik hou me bezig met (universitaire) NVT en niet met Nt2, maar dat mag in dit verband een marginaal verschil worden genoemd. Mijn ervaring is dat er weinig is verschenen dat beginnende volwassen studenten voor hun plezier kunnen lezen. Alleen uitgever Eenvoudig Communiceren heeft een aantal uitgaven, die u vast bekend zijn. Om deze redenen heb ik zelf een tekst geschreven en met begeleidend schrijven op het Taaluniversum laten plaatsen. De naam van de tekst is MILANESE RIJST en heeft redelijk veel succes onder docenten NVT en onder studenten; naar het schijnt omdat het al in een beginstadium van de studie te lezen is en dus veel bevrediging biedt voor de beginnende student en (meer voor docenten) veel houvast biedt bij reflectie op cultuurverschillen. U kunt MILANESE RIJST vinden op de volgende link:
http://nvt.taaluniversum.org/Taaluniversum/Milanese_Rijst/pdf/print2.pdf

Hopende u van dienst te zijn geweest,
met vriendelijke groet,

Michel Dingenouts

